

תלמוד

מסכת בבא מציעא

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה פרק אחד – (20×5) – 100 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 20 נקודות; סך הכול – 100 נקודות).

1. אבדות

א. (1) עיין בדברי הרמב"ם שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

המאבד ממונו לדעת אין נזקקין לו. כיצד? הניח פרתו ברפת שאין לה דלת ולא קשרה והלך לו, השליך כיסו ברשות הרבים והלך לו, וכל כיוצא בזה, הרי זה איבד ממונו לדעתו. ואף על פי שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו, אינו זקוק להחזיר, שנאמר: "אשר תאבד ממנו ומצאתה" (דברים, כ"ב, ג'), פרט למאבד לדעתו. (רמב"ם, הלכות גזלה ואבדה, פרק יא, הלכה יא)

I. על פי הרמב"ם, הסבר בלשונך את הביטוי "מאבד ממונו לדעת", וציין דוגמה אחת לאדם כזה.

II. על פי הרמב"ם, אדם שמצא אבדה של אדם שאיבד ממונו לדעתו – מה מותר לו לעשות באבדה,

ומה אסור לו לעשות באבדה?

(2) עיין בדברי הרב יואל סירקס (ב"ח) שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

ונראה פשוט דהרמב"ם מצא דרשה זו בדברי רבותינו ז"ל. והשתא מדאיצטריך "אשר תאבד" דאין נזקקין למאבד לדעתו, מכלל דאסור ליטלנה. דאי הווי שרי ליטלנה, לא איצטריך קרא דאין נזקקין ליטפל בה להשיבה לבעליה, דהשתא שרי ליטלה לעצמו, כל שכן שאין חייב להשיבה.

(הרב יואל סירקס, בית חדש (ב"ח), טור חושן משפט, סימן רסא)

I. "ונראה פשוט דהרמב"ם מצא דרשה זו בדברי רבותינו ז"ל" – על פי הב"ח, מהי הדרשה

שמצא הרמב"ם?

II. "והשתא מדאיצטריך... שאין חייב להשיבה" – ציין את הדין בדברי הרמב"ם שהסביר הב"ח, וכתוב

בלשונך את הסברו של הב"ח.

(10 נקודות)

ב. עיין בדברי רבנו יעקב בן רבנו אשר ("טור") שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

וכתב הרמב"ם אף על פי שאין לרואה ליטלה לעצמו, מכל מקום אין חייב ליטפל בה, וכן כתב הרמ"ה. ואין נראה כן, דאבדה מדעת הווי הפקר.

(רבנו יעקב בן רבנו אשר, טור חושן משפט, הלכות אבדה ומציאה, סימן רסא)

"ואין נראה כן" – ציין על איזה דין בדברי הרמב"ם הטור חולק, והסבר את דעת הטור בנוגע לדין שציינת

ואת הנימוק לדעתו. (4 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. עיין בדברי הרב נפתלי טרופ (חידושי הגרנ"ט) שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.
יש לחקור, מה פעלה התורה כאשר ציוותה העשה ד"השב תשיבם"? דיש לומר דבלא הציווי הווה אמינא דאומנם אסור ליטלה לעצמו אבל לטפל ולהשיבה נמי לא חייב, וציוותה התורה להשיב אבדה דחייב לטפל ולהשיבה, או דילמא בלא ציווי התורה הווה אמינא דמותר לו לקחת לעצמו, דכיוון דאבוד ממנו אין כאן גזלה, וליכא לאו דגזלה רק כשגזלה מידו או מרשותו, וציוותה התורה דאף על פי שאבוד ממנו אסור לו ליטלה לעצמו וחייב לטפל ולהשיבה לו.

... ובזה מבואר דברי הטור שכתב דאבדה מדעת הווה הפקר, ומותר ליטלה לעצמו... דהיכא דאינו חייב להשיבה ליכא איסור גזל, ולכך מותר ליטלה לעצמו... דכל שאין מחויב להחזיר מותר לקחת לעצמו. ובדעת הרמב"ם צריך לומר, דסבירא ליה דבלאו קרא ד"השב תשיבם" נמי היה אסור לגזול רק לא היה מחויב לטפל בה ולהשיבה, ואם כן בנידון דידן נהי דאין מחויב בהשבה מקרא ד"אשר תאבד" פרט למאבד מדעתו, מכל מקום אסור לו לקחתה לעצמו, דזה אף ללא קרא היה אסור.

(הרב נפתלי טרופ, חידושי הגרנ"ט, בבא מציעא, סימן קנב)

(1) על פי הרב נפתלי טרופ, כתוב את שתי האפשרויות להסביר את החידוש שחידשה התורה בנוגע למצוות

השבת אבדה. בתשובתך כתוב בנוגע לכל אחת מן האפשרויות כיצד היה מוצא האבדה צריך לנהוג אילו

לא הייתה התורה מצווה את מצוות השבת אבדה.

(2) על פי הרב נפתלי טרופ, הסבר את המחלוקת בין הרמב"ם ובין הטור בנוגע לאבדה מדעת על פי שתי

האפשרויות האלה.

(6 נקודות)

2. אי זו היא אבדה?

"מצא חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבדה חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבדה".

א. (1) על פי משנה זו, כתוב מקרה אחד שבו "איכא תרתי למעליותא" ומקרה אחד שבו "איכא תרתי לגריעותא",

וציין את הדין בכל אחד מן המקרים. היעזר ברש"י.

(2) כתוב שני מקרים שבהם "איכא חדא לגריעותא", והסבר בנוגע לכל אחד מן המקרים מהי ה"גריעותא"

ומדוע זו "גריעותא". היעזר ברש"י.

(8 נקודות)

ב. בנוגע לדברי המשנה האלה הקשתה הגמרא: "הא גופא קשיא אמרת... אימא סיפא... אין זו אבדה".

הסבר את קושיית הגמרא. (3 נקודות)

ג. (1) הסבר את התירוץ של אביי לקושיית הגמרא.

(2) רבא דחה את התירוץ של אביי. הסבר דחייה זו.

(3) הסבר את התירוץ של רבא לקושיית הגמרא.

(9 נקודות)

3. השבת אבדה וכיבוד אב

- א. "תנו רבנן מניין שאם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר שלא ישמע לו..."
 הסבר את הלימוד מן הפסוק שצוטט בהמשך הברייתא הזאת. (2 נקודות)
- ב. (1) "טעמא דכתב רחמנא 'את שבתתי תשמרו' הא לאו הכי הוה אמינא צייתא ליה".
 הסבר משפט זה. בתשובתך הסבר מדוע "הוה אמינא צייתא ליה". היעזר ברש"י.
- (2) "זאמאי האי עשה והאי לא תעשה ועשה ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה".
 הסבר משפט זה. בתשובתך הסבר למה מכוונות המילים "האי", "והאי", ומה הם ה"עשה" וה"לא תעשה ועשה".
- (3) "איצטריך... קא משמע לן דלא לשמע ליה".
 הסבר את מסקנת הגמרא.
 (12 נקודות)
- ג. לפניך שלושה מקרים. בנוגע לכל אחד מן המקרים כתוב את הדין ואת הטעם לדין.
- (1) אבדתו ואבדת אביו
 (2) אבדת אביו ואבדת רבו
 (3) אבדתו וכבוד אביו
 (6 נקודות)

4. שומר חינוך

- א. "המפקיד אצל חברו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו..."
 (1) על פי בעלי התוספות, יש שאינם גורסים במשנה את המילים "או שאבדו". הסבר מדוע.
 (2) בעלי התוספות מסבירים שאפשר לגרוס במשנה את המילים "או שאבדו".
 כתוב בלשונך את ההסבר הראשון של בעלי התוספות לכך.
 (6 נקודות)
- ב. "המפקיד אצל חברו בהמה או כלים..."
 "למה ליה למתני בהמה ולמה ליה למתני כלים צריכי..."
 (1) על פי הגמרא, אילו היה כתוב במשנה רק "בהמה", לא היינו יודעים שדין המשנה חל גם על כלים שהופקדו.
 הסבר מדוע.
 (2) על פי הגמרא, אילו היה כתוב במשנה רק "כלים", לא היינו יודעים שדין המשנה חל גם על בהמה שהופקדה.
 הסבר מדוע.
 (8 נקודות)
- ג. (1) "מתקיף לה רמי בר חמא והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם".
 ציין על מי הקשה רמי בר חמא קושיה זו, והסבר את הקושיה.
 (2) "אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתיגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתני קנויה לך מעכשיו".
 הסבר את התירוץ של רבא. בתשובתך הסבר מדוע הכלל "אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם" אינו נוגע למקרה שבמשנה.
 (6 נקודות)

5. שומא

א. (1) "ההוא גברא דאפקיד כיפי גביה חבריה... אמר רב נחמן הדרי כיפי למרייהו והדרא אפדנא למרה".

בסיפור זה המובא בגמרא יש שלושה שלבים, ובכל אחד מהם פסק רב נחמן את פסיקתו.

תאר כל אחד מן השלבים, וכתוב את הפסיקה של רב נחמן בנוגע לכל אחד מהם.

(2) רבא הקשה מן המשנה על הפסיקה של רב נחמן בנוגע לשלב השלישי.

הסבר את הקושיה של רבא ואת התירוץ של רבא לקושייתו.

(9 נקודות)

ב. (1) "למימרא דסבר רב נחמן דשומא דדר".

כתוב בלשונך מה למדה הגמרא מדברי רב נחמן, והסבר את הלימוד של הגמרא.

(2) הגמרא דחתה לימוד זה. הסבר את הדחייה של הגמרא.

(6 נקודות)

ג. "זבנה אורתא ויהבה במתנה...".

הסבר אחד מן המקרים שבציטוט, ציין אם "שומא דדר" במקרה זה, והסבר מדוע. (5 נקודות)

6. תנורו של עכנאי

א. (1) עיין בדברי הגאון רבי אליהו מווילנא (הגר"א) שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

אחר שראו גם את הראשון גם את השני ולא סמכו עליהם, האיך חזר עוד לומר "אם הלכה כמותי,

כותלי בית המדרש יוכיחו", הלא תשובתם מודעת שיאמרו אין סומכין עליהם. עוד יש לדקדק בלשונם

שאמרו אין מביאים ראיה מן החרוב ומאמת המים, שנראה שהראיה נחצבת מצד היותו חרוב ואמת המים;

היה להם לומר בקיצור: אין מביאין ראיה ממעשה ניסים. ועוד, למה תלה האותות בדברים הללו מזולתם...

(הגאון רבי אליהו מווילנא, הגר"א, קול אליהו על בבא מציעא, נט, ע"ב)

בדברי הגר"א יש שלוש שאלות. הסבר שתיים מן השאלות.

(2) עיין בהמשך דברי הגר"א, וענה על השאלות שאחריהם.

על כן הביא להם ראיה מן החרוב, שנעקר החרוב להודיע לבני האדם שרבי אליעזר נמצא אצלו הדבר הזה,

דהיינו מידת ההסתפקות, כי שם חרוב היה בעת חז"ל לשם מושאל על מידת ההסתפקות, כמו שאמרו

(ברכות, יז, ע"ב): "וחנינא בני די לו בקב חרובין". והם אמרו לו שאין מביאין ראיה מן החרוב שאין זה אות

מספיק, ואינו מוכרח שכל המתעסק בתורה באופן זה, אמת יהגה חיכו שלא יטעה באחד מן הדינים.

אחר כך אמר להם: "אם הלכה כמותי, אמת המים יוכיחו". באות הזה מודיע שנמצא אצלו עוד סגולה אחרת

שראוי לומר שהלכה כמותו, וזה שהיה מכלל האנשים שנמשלה התורה אצלם למים, והוא רמז שנקבעת

אצלו מידת הענווה וכבית הלל שזכו לקבוע הלכה כמותם מפני שענוותנים הם (עירובין, יג, ע"ב). והם אמרו

לו: "אין מביאים ראיה מאמת המים", שלא כל מי שדעתו שפלה תהיה הלכה כמותו.

(הגאון רבי אליהו מווילנא, הגר"א, קול אליהו על בבא מציעא, נט, ע"ב)

I. על פי הגר"א, כיצד ניסה רבי אליעזר להוכיח את צדקת דבריו מן החרוב, ומדוע לא קיבלו חכמים

הוכחה זו?

II. על פי הגר"א, כיצד ניסה רבי אליעזר להוכיח את צדקת דבריו מאמת המים, ומדוע לא קיבלו חכמים

הוכחה זו?

(10 נקודות)

(שים לב: סעיף ב של השאלה בעמוד הבא.)

ב. עיין בדברי בעל ספר החינוך שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם. שנמנענו מלחלוק על בעלי הקבלה עליהם השלום ומלְשונות את דבריהם ולצאת ממצוותם בכל ענייני התורה, ועל זה נאמר: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים, י"ז, י"א), ואמרו זיכרונם לברכה בספרי (כאן): "לא תסור" – זו מצוות לא תעשה".

משורשי המצווה, לפי שדעות בני האדם חלוקין זה מזה לא ישתוו לעולם הרבה דעות בדברים, ויודע אדון הכול ברוך הוא שאילו תהיה כוונת כתובי התורה מסורה ביד כל אחד ואחד מבני אדם איש כפי שכלו, יפרש כל אחד מהם דברי התורה כפי סברתו וירבה המחלוקת בישראל במשמעות המצוות, ותיעשה התורה ככמה תורות. ... על כן א-להינו שהוא אדון כל החוכמות השלים תורתנו תורת אמת עם המצווה הזאת שציונו להתנהג בה על פי הפירוש האמיתי המקובל לחכמינו הקדמונים עליהם השלום. ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקיבלו דבריהם ושתו מים מספריהם ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מיליהם ופליאות דעותיהם, ועם ההסכמה הזאת נכוין אל דרך האמת בידיעת התורה, וזולת זה אם נתפתה אחר מחשבותינו ועניות דעתנו לא נצלח לכול. ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצווה אמרו זיכרונם לברכה [ספרי כאן]: "לא תסור ממנו ימין ושמאל", אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין לא תסור ממצוותם". כלומר שאפילו יהיו הם טועים בדבר אחד מן הדברים, אין ראוי לנו לחלוק עליהם, אבל נעשה כטעותם. וטוב לסבול טעות אחד ויהיו הכול מסורים תחת דעתם הטוב תמיד, ולא שיעשה כל אחד ואחד כפי דעתו, שבזה יהיה חורבן הדת וחילוק לב העם והפסד האומה לגמרי. ומפני עניינים אלה נמסרה כוונת התורה אל חכמי ישראל, ונצטוו גם כן שיהיו לעולם כת מועטת מן החכמים כפופה לכת המרובין מן השורש הזה...

ועל דרך עניין זה שעוררתי בני עליו, אפרש לך אגדה אחת שהיא בבבא מציעא בסוף פרק הזהב [נ"ט, ע"ב] גבי ההוא מעשה דרבי אליעזר בתנורו של עכנאי המתמהת כל שומעה. אמרו שם: "אשכחיה רבי נתן לאליהו... אמר ליה מה עביד הקדוש ברוך הוא בהיא שעתא, אמר ליה: חייך ואמר ניצחוני בני". שהיה שמח הקדוש ברוך הוא על שהיו בניו הולכים בדרך התורה ובמצוותה להטות אחרי רבים. ומה שאמר "ניצחוני בני", חלילה להיות ניצחון לפניו ברוך הוא, אבל פירוש הדבר הוא על עניין זה. שבמחלוקת הזו שהיה לרבי אליעזר עם חבריו, האמת היה כרבי אליעזר וכדברי הבת קול שהכריעה כמותו. ואף על פי שהיה האמת איתו בזה, ביתרון פלפולו על חבריו, לא ירדו לסוף דעתו ולא רצו להודות לדבריו אפילו אחר בת קול. והביאו ראיה מן הדין הקבוע בתורה שציוותנו ללכת אחרי הרבים לעולם, בין יאמרו אמת או אפילו טועים. ועל זה השיב הבורא ברוך הוא "ניצחוני בני", כלומר אחר שהם נוטים מדרך האמת שרבי אליעזר הוא היה מכווין בזה את האמת ולא הם, והם באים עליו מכוח מצוות התורה שצויתים לשמוע אל הרוב לעולם, אם כן על כל פנים יש להודות בפעם הזאת כדבריהם שתהיה האמת נעדרת, והרי זה כאילו בעל האמת נצוץ [כביכול הפסיד, ניצחו אותו].

(ספר החינוך, מצווה תצו)

(1) על פי בעל ספר החינוך, מדוע יש לנהוג לפי חכמים גם אם "יאמרו לך על ימין שהוא שמאל"?

(2) בסוגיית תנורו של עכנאי לא קיבלו החכמים את דעת רבי אליעזר. על כך אמר הקב"ה: "ניצחוני בני".

על פי בעל ספר החינוך, הסבר מהו הניצחון שהקב"ה מציין בדבריו.

(7 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. עיין בדברי רבנו ניסים ("דרשות הר"ן") שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

וזהו עניין רבי אליעזר הגדול ומחלוקתו... הינה ראו כולם שרבי אליעזר מסכים אל האמת יותר מהם, וכי אותותיו כולם אמיתיים צודקים, והכריעו מן השמיים כדבריו, ואף על פי כן עשו מעשה כהסכמתם. שאחר ששכלם נוטה לטמא, אף על פי שהיו יודעים שהיו מסכימים הַפֶּךְ מן האמת, לא רצו לטהר. והיו עוברים על דברי תורה אם היו מטהרים כיוון ששכלם נוטה לטמא, שההכרעה נמסרה לחכמי הדורות, ואשר יסכימו הם, הוא אשר ציווהו ה' יתברך. (רבנו ניסים, דרשות הר"ן, הדרוש השביעי)

על פי רבנו ניסים, כתוב מי הם ש"היו עוברים על דברי תורה אם היו מטהרים", והסבר מדוע. (3 נקודות)

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא מציעא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 12-2 — דף ל, ע"ב — דף לה, ע"ב

מסורת הש"ס

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא לב.

עין משפט
נר מצוה

קעא א ב מיי פייז
מנהל אשתה ה'י
ג וניפיה ה'י כן סמנ
עשין מה טושע' ח'מ' ס'י
קג ספיק' ג:
קעב ג מיי פייז מה'י
אצידה ה'י ה סמנ
עשין עד טושע' ח'מ' ס'י
דסא ספיק' ג:
קעג ד מיי פייז ס'ס
ה'י יח ופייז
מהלכות רוחא הלכה ג סמנ
ס'ס טושע' ח'מ' ס'י רעב
ספיק' ג:
קעד ה מיי פייז מה'י
אצידה ה'י יח ופייז
מהלכות ממרים ה'י יח
סמנ ס'ס טושע' ח'מ' ס'י רעב
ספיק' ג:
קעה ו מיי פייז מה'י
רוחא הלכה ג סמנ
עשין פל טושע' ח'מ' ס'י
רעב ספיק' ד:
קעז ז מיי ס'ס ה'י יח
טושע' ח'מ' ס'י ספיק' ז:
קעח ט מיי פייז מה'י
אצידה ה'י ה סמנ
עשין עד טושע' ח'מ' ס'י
דסא ספיק' ג:
קעט י טושע' ח'מ' ס'י
ה'י ספיק' ג:
קעס יא מיי פייז מה'י
רוחא הלכה ג סמנ
עשין פל טושע' ח'מ' ס'י
רעב ספיק' ז:
קעס יב מיי פייז מה'י
רוחא הלכה ג סמנ
עשין פל טושע' ח'מ' ס'י
רעב ספיק' ז:

אלמנה מוכרת שלא בב"ד. וא"ת התם משום חניא או משום שלח תמזבה צב"ד כדמפרש באלמנה ליונות (במזכות 97 פ: 15) וי"ל דק"ל כיון דאלמנה מוכרת אע"ג דלינה שלה שלח צב"ד משום חניא ה"י שומף יטול את שלו שלח צב"ד אע"ג דליכא טעם דחניא: **בית דין** הדייבות.

וא"ת והאלמרינן התם (97 ז.מ. וסס) אלמנה ששמה לעצמה לא עשמה ולא כלום דאלמרינן לה מאן שס לך הלא מכרה ע"פ צ"ד הדייבות וי"ל כיון שלוקחת לעצמה נראה שצ"ד יכולה לעולם שזעזבת מנכסי יתומים צידה אע"פ שיש צ"ד הדייבות כיון דליכא מומחין אצל כשמוכרת לאחרים אין נראה שזעזבת משלסה שהרי לא עכזה כלום וא"ת ומ"ש דאלמנה מוכרת לאחרים שלח צב"ד וצב"ד יכולה לעכז אפי' לעצמה מדאלמרינן התם דא"ל מאן שס לך משמע דצב"ד יכולה לעכז לשום וקאמר נמי התם ההוא גזרם דאפקידו גביה כסמא דיתמי אל שמה לנפשיה צת' וזוי לסקוף אייקור כו' אתמא לקמיה דרבי ח'ל' מאן שס לך משמע דצב"ד יכול לשום ולקמן צפרק המפקיד (97 ז.מ.) מן המפקיד פירות אלל חצירו והרקיצו כו' עושה להם מקנה ומוכן צב"ד וכהוא מוכן מוכן לאחרים ואין מוכן לעצמו כיונא צו גצאי דקצה פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמם דאפילו צב"ד מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמם ושלח צב"ד אין מוכרין אפילו לאחרים וליכא למימר הא דלמר ומוכרים לאחרים צב"ד היינו ברשות צ"ד אצל אי ידעי צ"ד השומא יכול לעכז לעצמו דצירושלמי מסיק על ההוא מעשה דרבי יוחנן חקוקה דמיימי פ"ק דפסחים (97 יג. וסס) ח"ל לך ומוכרם צב"ד אלמא אע"פ שנתן לו רשות היה צריך למוכרם צב"ד וי"ל דמוכרת שלח צב"ד משום חניא ג' וגבי כסמא דיתמי נמי דיכול לעכז לעצמו צב"ד מניין למימר דהיינו דוקא צדיענד דמשום חסד לא מהדרין עובדא ח"י דגבי יתמי צ"ד עצמם הם מפקדין ולכן יכול לעכז לעצמו על פיהם אצל פקדון של אחריים אינו יכול לעכז לעצמו על פי צ"ד: **בבד את ה'** מהונה.

סרי מגו סלסא. שנים מן השלסה יצואו ויעידו לומר שלסה היינו: **אס יש סס צ"ד**. וססס צ"ד שלסה. אלמא אין כח להפקיד ממון זה אלל זה בפחות משלסה: **גינוי מילסא**. שידעו שחלקתי צושה: **אלמנה**. הניזונה מנכסי יתומים מוכרת למונות: **שלח צב"ד**. וצלבד שירא שנים שלח תמכור צוול:

מתני' מלאה צרפס. בגמרלא מפרש מלי אלטרין: **היסה צביס הקצרות**. והוא כהן: או שאמר לו אל תחזיר. והוא במקום שהוא מותר לילך סס: הלא ויש לו. הבעלים: **אכל לא לטעון**. בגמרלא מפרש: **גב' רפס שאמרו**. ששינו צמשמנו עסקין כשאני מתעה את הבהמה שצמכה להיות צורחם ויואלת: **ואינה משפסרת**. שאינה נעולה וסס צלת ללאת יואלה: **מעיל לגואל**. דאלמרינן לעיל (97 ז.מ.) לגינתו ולחורצתו מנין: צרישא גרסינן והוא **שעומד בסוך לתסום** כפיסא גרסינן **והוא שעומדס חוץ לתסום: אני ה'**. אע"פ שאמרתי לך ירא את אביך אני ארון לשמיסם וסס אמר לך אביך עבור על דברי לחלל שנת אל תשמע לו: **הוה חמינא לייסא ליה**. דלתי עשה דצינד ודתי לא תעשה דלא מוכל להעלס: **אצידה עשה ולא תעשה** היא הסז תשיסם לא מוכל להעלס: **הוקס כנודס**. בגיורה סוה ככד את אביך ככד את ה' מהינן: **דליס ציה ססרון כיס**. אס לא יטעון: **פריקה חיסם צה ססרון כיס**. שהצממה נצזרת תחת משאה: **לומר לך פריקה חנסם**. אכל טעינה לא נטוית אלל צשכר ה' הלכך אי לא כנת פריקה ואחיא מק"ו מטעינה הוה חמינא דיו לצל מן הדין להיות כנדון מה טעינה צשכר אף פריקה צשכר: **לא מסיימי קראי**. למשמעות טעינה הלכך אי כתיב חזן הוה חמינא לפריקה אתא: **רוצן סססם ססאל**. משמע שצריך לפרוק: **דרמו אינהו ועעונייהו נאורחא**. אף המשא מוטל על הקרקע שצריך לטעון: **מדבצי**

תורה אור השלם

- 1 כי תראה חמור עשאר רבץ תרת משאו ותרלת מעוב לו עוב תעוב עמו: שמות כג ה
- 2 איש אמו וצבוי תיקרא ואת שבתתי תשמרו אני יי אלהיכם: ויקרא יג ב
- 3 בבד את אביך ואת אפיך למען יארכיך ויקר על האדמה אשר יי אלהיך נתן לך: שמות כב
- 4 ככד את יי מהינן ומראשית כל הבאות: משלי ג ט
- 5 לא תראה את חמור אביך או שורו נבלים בדרך והתעלמתם מהם דקס תקים עמו: דברים כב ד

הגהות הב"ח

(א) נמי אכל הלא דידי שקל: (ב) שם אני ה' אלהיכם טולס:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לומר וכו' הלכך אי לא כתיב עוב זה כנת ש"י צילס דף ז ע"צ ד"ה שעור:

רבינו חננאל

קמיה תלתא. אמר ליה רב ספרא מנא לך [הא] אמר ליה נתנן אס יש סס כ"ד מתנה בפני ב"ד אמר ליה מי דמי התם אפקי ממנא הוא וצבי ב"ד אבל הכא דרבי שקלי בתרי פני ליה תדע דתני אלמנה מוכרת שלא בב"ד. ואסיק משמיה דרב במן בהתיא דאינה צריכה ב"ד מומחה אבל צריכה (אפי' ב"ד הדייבות). מתני' מצאה ברפת וכו' עד אמר לו אביו היטמא או אל תחזיר לא ישמע לו. ת"ר מנין שאמר לו אביו היטמא או אל תחזיר שלא ישמע לו לבטל את המצוה שנאמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו וליכא חייבים בכבודי אע"פ שהוזהרין בכיבוד אב ואם אס יאמרו לך תחל שבת אל חשמע להן אלא ואת שבתתי תשמרו וכן בכל המצות. ומקשינן טעמא

מוסר רש"י
שאם אמר לו אביו ללכת היטמא. ציבת הקניות להשיב אצדנה אב שהיתה עומדת בסוך ואמר לו אל תחזיר תכון ואמר שאמרא אמו אביו ויפליגן לא דנומחה ולא שהינמס אצדנה מלאך דשנת (סס).

רבינו חננאל (המשך)
דכתב רחמנא הכי הא לאו הכי הוה אמנא אס יאמר לו אל תשיב ישמע לו אמאי ודא כיבוד אב ואם עשה הוא שנאמר ככד את אביך והשבה היא עשה שנאמר השב תשיבם לאחריך ולא תעשה שנאמר לא תוכל להחלסם ולא אתי עשה ודחה לא תעשה ונשה. ופרקינן מהו דתימא הואיל ואיתקיש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום שנאמר ככד את ה' מהונן אימא ציבית ליה לאבוה קמיל דלא: חייב לטעון ולפרוק אפי' ק' פעמים שנאמר עוב תעוב עמו. פי' פריקה אית בה ססרון כיס שאם לא התפקיד תמות הבהמה תחת משאה טעינה אין בה ססרון כיס דליכא חששא לפימת הבהמה. ישב לו בעל הבהמה ואמר לו מצוה עליך לפרוק אם תרצה לפרוק פרוק פטור שאמרו עמו. היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב. מצוה מן התורה

מדבצי להלן ככד את ה' מהונן הלכך לציית ליה קמ"ל דלא לשמע ליה: מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון: מאי אבל לא לטעון אילימא אבל לא לטעון כלל מאי שנא פריקה דכתיב עוב תעוב עמו טעינה נמי הכתיב ה' ס'ס צ"ד מלאה צרפס. בגמרלא מפרש מלי אלטרין: היסה צביס הקצרות. והוא כהן: או שאמר לו אל תחזיר. והוא במקום שהוא מותר לילך סס: הלא ויש לו. הבעלים: אכל לא לטעון. בגמרלא מפרש: גב' רפס שאמרו. ששינו צמשמנו עסקין כשאני מתעה את הבהמה שצמכה להיות צורחם ויואלת: ואינה משפסרת. שאינה נעולה וסס צלת ללאת יואלה: מעיל לגואל. דאלמרינן לעיל (97 ז.מ.) לגינתו ולחורצתו מנין: צרישא גרסינן והוא שעומד בסוך לתסום כפיסא גרסינן והוא שעומד חוץ לתסום: אני ה'. אע"פ שאמרתי לך ירא את אביך אני ארון לשמיסם וסס אמר לך אביך עבור על דברי לחלל שנת אל תשמע לו: הוה חמינא לייסא ליה. דלתי עשה דצינד ודתי לא תעשה דלא מוכל להעלס: הוקס כנודס. בגיורה סוה ככד את אביך ככד את ה' מהינן: דליס ציה ססרון כיס. אס לא יטעון: פריקה חיסם צה ססרון כיס. שהצממה נצזרת תחת משאה: לומר לך פריקה חנסם. אכל טעינה לא נטוית אלל צשכר ה' הלכך אי לא כנת פריקה ואחיא מק"ו מטעינה הוה חמינא דיו לצל מן הדין להיות כנדון מה טעינה צשכר אף פריקה צשכר: לא מסיימי קראי. למשמעות טעינה הלכך אי כתיב חזן הוה חמינא לפריקה אתא: רוצן סססם ססאל. משמע שצריך לפרוק: דרמו אינהו ועעונייהו נאורחא. אף המשא מוטל על הקרקע שצריך לטעון: מדבצי

מדבצי להלן ככד את ה' מהונן הלכך לציית ליה קמ"ל דלא לשמע ליה: מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון: מאי אבל לא לטעון אילימא אבל לא לטעון כלל מאי שנא פריקה דכתיב עוב תעוב עמו טעינה נמי הכתיב ה' ס'ס צ"ד מלאה צרפס. בגמרלא מפרש מלי אלטרין: היסה צביס הקצרות. והוא כהן: או שאמר לו אל תחזיר. והוא במקום שהוא מותר לילך סס: הלא ויש לו. הבעלים: אכל לא לטעון. בגמרלא מפרש: גב' רפס שאמרו. ששינו צמשמנו עסקין כשאני מתעה את הבהמה שצמכה להיות צורחם ויואלת: ואינה משפסרת. שאינה נעולה וסס צלת ללאת יואלה: מעיל לגואל. דאלמרינן לעיל (97 ז.מ.) לגינתו ולחורצתו מנין: צרישא גרסינן והוא שעומד בסוך לתסום כפיסא גרסינן והוא שעומד חוץ לתסום: אני ה'. אע"פ שאמרתי לך ירא את אביך אני ארון לשמיסם וסס אמר לך אביך עבור על דברי לחלל שנת אל תשמע לו: הוה חמינא לייסא ליה. דלתי עשה דצינד ודתי לא תעשה דלא מוכל להעלס: הוקס כנודס. בגיורה סוה ככד את אביך ככד את ה' מהינן: דליס ציה ססרון כיס. אס לא יטעון: פריקה חיסם צה ססרון כיס. שהצממה נצזרת תחת משאה: לומר לך פריקה חנסם. אכל טעינה לא נטוית אלל צשכר ה' הלכך אי לא כנת פריקה ואחיא מק"ו מטעינה הוה חמינא דיו לצל מן הדין להיות כנדון מה טעינה צשכר אף פריקה צשכר: לא מסיימי קראי. למשמעות טעינה הלכך אי כתיב חזן הוה חמינא לפריקה אתא: רוצן סססם ססאל. משמע שצריך לפרוק: דרמו אינהו ועעונייהו נאורחא. אף המשא מוטל על הקרקע שצריך לטעון: מדבצי

לג:

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"א מלכות
שכרות ה"ל ד סמג
עשין פ"ט טור ש"ע ח"מ
ס' ר"א ספ"א א'
ב ב ג ד מ"י פ"ח מ"א
שאלה ופקדון הלכה א'
סמג עשין פ"ט טור ח"מ
ס' ר"א:
ג ה מ"י פ"ב מלכות
מכירה הלכה א סמג
עשין פ"ט טור ש"ע ח"מ
ס' ר"א ספ"א ד:

מוסף רש"י

הוי הירי בחלמוד.
לפגל ולחוקי דקדוקין,
ששגגת תלמוד עולה
ודין. שממון שאין
מתקדקין בלמוד ומדין
הוראה שלא דיון נעשה
כדון, לפי שתלמידי חכמים
השגגות נעשה ל"ס
מדות, כ"א א"ס נשכלת
נה אפילו בשגגת חכמה
כמוז שהיה לך לנדקק
ולמעט עד סופה (אבות
פ"ח ט"ב).
הדרן עלך אלו מצויאות
שהרי אמרו שומר חנם
נשבע ויוצא. ויכול היה
ליפטר בשבועה (ב"ק פ"ח ט"ג).

רבינו חננאל

קבלה ותן תלויות
במשניות החיצונות
ורשהו מחזקת במשנה
צריך לפרש בהיות
הברייתות כולן ופתרון
החכמים ש"ל לו בזה
שכר מצוה. אבל המחזקת
בתלמוד ומורה ומכאן
המצות כתקנו ומגיד
הלכה למעשה אין לך
מדה גדולה מזו כי
בתלמוד פתרון התורה
המשנה והמצוה שהן
בקבלה הלכה למעשה
מסני. ולעולם היו ר'ן
למשנה יותר מן התלמוד
פי' הרי לך למשנה
שהיא מדה ונוטילין עליה
שבר והושגו אינו נדון
כל כמודי אבל המחזקת
בתלמוד אפי' השגגות
חשובות עליו כדורות
שהיה לו לרקוק על עצמו
שלא יכשל אפי' בשגגה
לפי שמדקדקין עליו אפי'
כחוט השערה שנאמר
וסביון נשערה מאד
מלמד שהקבי"ה מודקדק
עם סביביו אפי' כחוט
השערה ומי יכול להסמר
כל זה וכו' פירשונו
היו זהו בתלמוד ששגגת
התלמוד עולה ודון הוי
זהו אהה המתעסק
בתלמוד ששגגות עולה
לך ודון וכו' יהודה ב'ר'
אלעי דרש הגד לעמי
פשעם אלו תלמידי חכמים
ששגגות נעשות להם
כדורות וכו'. אמר עולא
התלמיד חכמים שבבבל
ונדון זה מלפני זה
וקורעין זה על זה וכו'.
פי' כיון שנוטילין זה על
זה הלכה למעשה זה מזה
טעמי הרבה כרובי הוא
חשוב כל אחד לחבירו
לפיקר עומדין זה מפני זה
וקורעין זה על זה אבל
לענין השבת אבידה אינו
מניח אביה וכו' והרי
לדבו אלא אם הוא חביר
מובחן. רב חסדא הוא
התלמיד רב הונא דגרסי

הדרן עלך אלו מצויאות

המפקיד.

א"ת דלא גרסי או
שאבדו ממשו דבאבדיה
לינא כלל ויש לישב שכן טוען הנפקד
ואחר כך נמצא הגנב אי נמי אלו
יודעים שנגנבו מתוך צימו אך אין
אנו יודעים אם פשע או שאבדו
שאנו יודעין שנאבד ממנו אך לא
דעינן אם על ידי גניבה או על ידי
דבר אחר:

נגנבו.

ה"ה אם אמר פשעתי
שהכפל שלו כדאמר בגמרא
מגו דאי צני פטר נפשיה בגניבה
אלא אורחא דמילתא נקט נגנבו שהוא
רגילות לטעון דבר שהוא פטור אע"פ
שהוא רוצה לשלם ויצי"ן פי' דמנתי'
נמי דא"ת להנפקד אומר שנגנבו
נפשיה ולא רצה לישבע היינו ולא
רצה לישבע לשקר: **בגון פירות**
דק"ף דעבידי דאתו. וא"ת והכא

המפקיד

אצל חבירו בהמה או כלים
ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה
לישבע אשהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא
נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם
למי שהפקדון אצלו ינשבע ולא רצה לשלם
נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם
לבעל הפקדון: **גמ'** למה ליה למתני בהמה
ולמה ליה למתני כלים צריכי דאי תנא
בהמה הוה אמינא בהמה הוא דמקני ליה
כפילא משום דנפיש מירחה לעיולה ולאפוקה
אבל כלים דלא נפיש מירחייהו אימא לא
מקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא
כלים הוא דקמקני ליה כפילא משום דלא
נפיש כפלייהו אבל בהמה דכי טבח ומכר
משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מקני ליה
כפילא צריכא מתקוף לה רבמי בר המא והא
ה"א דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו
ה"מ בגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הכא
מי

קנייה לך מעשיו שגוף הפרה מנר לו דהשתא הכפל שלו ממילא':

אומרים על צעלי משנה שהן מצלי עולם כדאמרין במסכת סוטה (דף

כג). התנאים מצלי עולם שמורים הלכה מתוך משנתם: מנדיכס אלו ע"ה. שת"ח שנואין ומתעבין להן כנדה: שם **סאמר אבד**

סדרם. של אלו שהרי כתיב למען שמי יכבד ה' דמשמע שהם אומרים אצל אין הדבר כן: ס"ל ונראה בשמחתם. ולא נאמר ונראה

בשמחתם כך אמר הנביא אני ואחייכם שונאים ונמדיכס כולנו נראה בשמחתם: והם יבשו. אומס שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו

ואינן נקראין על שם ישראל הם יבשו וישראל ישמחו:

הדרן עלך אלו מצויאות

המפקיד.

ולא רצה לישבע. שזעזע שומרים שלא פשע זה ושלם שלם זה יד שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי אמרו כו':

למי שהפקדון אצלו. דכיון שלים קנה כל תשלומיה. ובגמרא (ס) מפרש טעמא: **גמ'** דמקני ליה פניאל. הצעלים

מקני לשומר כפל העמיד להשתלם כדאמר לקמן שזעזע שמסרה לו לשמור על מנת כן מסרה שאם תגנב ויראה וישלם יהא כפל

שלו: אימר לא מקנה ליה פניאל. לא מסרה לו משחילה על מנת כן: דלא נפיש כפלייהו. שאין צאין ליה ארבעה וחמשה שאינה

שנוה: אלא צבור ושה צבד: מהקוף לה רמי כו'. (א) אמתימין קא מתמה: והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. והיך הקנו

לו צעלים כפל זה שעדיין לא נתחייב צו גנב: ואפילו ל' מאיר דאמר. צפ"ג דקדושין (דף כג). הרי את מקודשת לא על מנת שאתגיייר איכא

למיגמר מינה מוכר פירות דקל לחבירו עד שלא באו לעולם דאפליגו זה רב הונא ורב נחמן לקמן באהור נשך (דף סו): דעבידי דאתו גרסינן:

מני

אלו מצויאות פרק שני בבא מציעא

צימי רבי נעשים משנה זו. הא דקמני גמרא אין לך מדה גדולה מזו
לפי שמשערנו לתלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות רבו מחלוקות
צמורה ונעשית כשמי תורתו מתוך עול שזכרו מלכות וגזירות שהיו
גוזרין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לזכר דברי החולקים עד

ימיו של רבי שמנן הקצ"ה לו מן
צעמי אנטונינוס מלך רומי כדאמרין
ע"ה (דף י'): ומנו מנרה ושלח וקצן
כל תלמידי ארץ ישראל ועד ימיו לא
היו מסמכות סדורות אלא כל תלמידי
ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה
ועמן חכמים הלכה פלונית ופלונית

שמעתי משם פלוני וכשנתקצו
אמר כל אחד מה שמע ונתנו
לזכר טעמי המחלוקת דברי
מי ראוין לקיים וסידרו המסכתות
דברי נזיקין לצדס ודברי יבמות
לצדס ודברי קדשים לצדס וסמס
נמי צמשה דברי יחידים שראה
רבי את דבריהם ושאלן סמס כדי
לקצוע הלכה כמותם לפיכך אמרו

בגמרא אין לך מדה גדולה מזו שימנו
לז טעמי המשנה: שכן כולו עלמא
מפני. מלחור רב גרסת משנתם:
ואזלו פטר גמרא. לחשוב כצברא:

הדר דרש לנו הוי רץ למשנה. לפי
שירא פן ישמכמו המשניות ויחליפו
שמות החכמים וזמקוס חיזו יאמרנו
פטור זמקוס אסור יאמרנו מותר:
מאי דרש. ממחילה כשדרש שגמרא
גדול: לעמי פשעם. עמי דהיינו ת"ח

את מטאתם אני קורא פשע שהיה
להם לתת לז צטעמי משנתם שיצברו
להם על העיקר ולא יורו הלכה מתוך
משנה שאינה עיקר: ולגיס יעקב.
שאר העם: חטאתם. אפילו פשע
שלהם אני קורא חטאת: הוי וזיר

בשלמא. בגמרא שהיא מירון [טעמין]
המשניות או אם תשמע דבר משנה
מרבך הוה לשאלו טעמי ומי שראה:
ששגגת טעמו. אם שלא כהוראה
בשגגת תלמודך שגגת ידעת טעם

המשנה ונתת זה טעם אחר ומתוך
כך דמית לה דין או הוראה שזכ
ליך ולמדת הימנה שלא כדת שאין
טעם כמות שהיית צבור שאילו ידעת
טעם המשנה לא דמית לה מעשה הצב
ליך: עולה ודון. ענוש אתה עליה
כמוז שזדון הוא צידך שלא שאלת
טעם מרבך: אלו פ"ח. ששימשו חכמים

הרבה ללמדם טעמי משנתם זה צו
זה צו שאין הכל בקיאין בשוין:
על צעמו שאלו היו לו
בענין תלמודי שצריך לו
רבו וכעס והשיבו חסדא
חסדא לא צריכא לך ולא
להיודוך ולא לפלפולך
את צריך לקבל ממני
עד מלאת לך לפני מי
שנה שבמלאה מי שנה
עומד התלמיד על דעת
רב כדכתיב ואורך אתכם
ארבעים שנה במדבר וגו'

ולא נתן ה' ללב כל
לדעת וגו' איקפודו להררי
הוא על לבוי [הרדין].
רב הונא יתיב ארבעין
תעניתא דחשידיה ארב
חסדא. רב חסדא יתיב
ארבעין תעניתא משום
הדתלש תעניתא דרב הונא.
דרש ר' יהודה ב'ר' אלעי
שמעו דבר ה' החידים
אל דברו אלו תלמידי
חכמים וכו':

הדרן עלך אלו מצויאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו
וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו
למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

מסורת הש"ס

(א) עינין מוספות צבא קמא
זל: דיה צימי וכו'.
(ב) נוגומנו סתהדין ק"ג:
(ג) אבות פקד ד משנה יג.
(ד) צ"ק קמ"ג (ב יבמות כג.
קדושי סבי: גיטין יג: מב:
ב"ב ע"ג: קמ: קולא. קמא:
קמ"ג) (א) סוטה מו: סנהדרין
סח: (א) ועשית סו'
(א) [לגמ' ל"ג]. (א) ועי'
מוספות ב"ב ע"ג: ד"ה
אמרו.

תורה אור השלם

1 קרא בגין אל תחשך
בשופר פהם קולך והגד
לעמי פדום ולבית
יעקב חטאתם.

ישעיהו נח א
2 שבע דבר ?? החרדים
אל דברו אמרו אביכם
שנאיכם מנדיכס למען
שמי יכבד ? ונראה
בשקמתכם וחס יבשח:
ישעיהו סו ה

גליון הש"ס

גמ' אלו עמי הארץ.
ע"י סוטה דף כב ע"א
מוס' ד"ה רבי שמואל:
רש"י ד"ה בביי וכו'
שמשרבו תלמודי. ועיין
מגינה דף כ"ג ע"א מוספות
ד"ה יסו:

הגהות מהר"ב

הרשבורא

(א) ב"ש"ח ד"ה מתקין לה
רמי. כ"ב עיין הליכות עולם
דף י' ע"ב יתן מ' ע"א
ובדנאי ע"ל יתן שמועה
שם ישע"ה"ו ע"ב ד"ה
ה"ע ומלני מתקין וכו':

רבינו חננאל (המשך)

דבר קל לא רצה להורות
בפני רב הונא וכו'. בעא
מניה רב חסדא מרב הונא
תלמידי וצריך לו רב מהו
כלומר תלמיד חרף שרבו
הנה ממנו ומשאלות
התלמידי ומתקויו מוסף
הרב חסדא בדאמר
[בסנהדרין 108] הרבה למדתי
מחבירי ומחבריו יותר מהם
ומתלמידי יותר מהבא
התלמיד כגון זה אצל רב
ינח אבידה אביי וחרזי או
לא וחשב רב הונא בדעתו
כי רב (הונא) [חסדא]
על עצמו שאלו היו לו
בענין תלמודי שצריך לו
רבו וכעס והשיבו חסדא
חסדא לא צריכא לך ולא
להיודוך ולא לפלפולך
את צריך לקבל ממני
עד מלאת לך לפני מי
שנה שבמלאה מי שנה
עומד התלמיד על דעת
רב כדכתיב ואורך אתכם
ארבעים שנה במדבר וגו'
ולא נתן ה' ללב כל
לדעת וגו' איקפודו להררי
הוא על לבוי [הרדין].
רב הונא יתיב ארבעין
תעניתא דחשידיה ארב
חסדא. רב חסדא יתיב
ארבעין תעניתא משום
הדתלש תעניתא דרב הונא.
דרש ר' יהודה ב'ר' אלעי
שמעו דבר ה' החידים
אל דברו אלו תלמידי
חכמים וכו':

הדרן עלך אלו מצויאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו

וכן הלכה. ומקשי' והא אין נאדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו

למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי היא גונגא לא אמר.

לד:

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

עין משפט
גר מצוה

וחזר ואמר איני משלם [מאי] מי אמרינן מהדר קהדר ביה.
מנא מוכיח ר"מ דלא אמר לחזרו השבע וטול קודם
שנשבע יכול לחזור בו ולומר אשבע ולא אשלם וצפרק יש נוהלין
(ב"ב דף קנח. וס) דלומר עבדי גנבת
לנוך השבע וטול ושבע אינו יכול
לחזור בו לא גרס נשבע בלא ווא"ו
דמשמע שבע"כ ישבע וזריש שבעות
הדיינים (שבעות דף לו. וס ד"ה אס)
דלומר אס אמר איני נשבע פוטרין
אותו מיד לא כפרש"י שפוטרין אותו
לפי שאינו יכול לחזור בו אלא יש
לומר מסלקין אותו מ"ד כדי שיתבטל
לחזור ולומר אשבע מיהו שוב פירש
הדיינים (שבעות דף לו. וס ד"ה אס)
נשבע בלא ווא"ו וישבע בע"כ והא
דלמרינן צפרק זה צורר (פסהדין דף
כד. וס: ד"ה שלח) גבי נאמן עלי אבא
ואביך מחלוקת אחר גמר דין אבל
קודם גמר דין דברי הכל יכול לחזור
והא חפילו קודם שנשבע אינו
יכול לחזור בו דכיון שקבל עליו לשלם
אס ישבע זה שכנגדו הוי כמו לאחר
גמר דין והבא דקאמר מהדר קהדר
ציה לא שיוכל לחזור אלא רוצה
הוא לחזור אף על פי שאינו יכול
שמשלם אמר רב הונא
ל"ד דלומר צפרק גבי ההוא
נוהלין (ב"ב דף קנח.) מדלמשיק קנהו
וכשזכו לבסוף מהדר קהדר ציה
פירוש רוצה לחזור ואינו יכול:

הריני משלם ומה ב"י. תימיה איהו.
ישלם לבני הנפקד ככל הא
אין אדם מוריש קנס לבניו כדמתן
כריש פרק נערה שנתפתה (ב"ב דף קנח):

רבינו הונא

שלמו בני שואל למשאל
או (ל) לבני המשאל
או שלם מחצה ולא
הספיק להשלים הנשאר
עד ששמצא הנגב או שאל
מאשה ושילם לבעלה
או שאלה האשה ושילם
בעלה או שאל משני
שותפין ושילם לאחר מהן
או שאלו שני שותפין
ושילם אחד מהן אלו
כדון בתיקו. וקיימא
לן כמון המוטל בספק
חולקין. אמר רב הונא
ומשביעין. פי' אע"פ
שמשלם אמר רב הונא
משביעין אותו שבעה
שניה ברשותו חיישינן
שמה עיניו נתן בה
והולמד אר"י ישראל סביע
דגרמינן לא סוף דבר
שילם אלא כיון דאמר
הריני משלם חוששין (ל)
וכי שלא שלח בה די.
אמר הריני נשבע וראה
שמגדלנין עליו שבעות
אחזקו חזר ואמר הריני
משלם חוששין. אמר ר'
ויסי לא חיבתו התורה
להחזיר עליו אלא להקל
עליו ואם רצה לשלם
יניח וזוהי אר"י ורצה
לשלם ישבע. הוי (ל)
עדים שנכנסה באונס היה
היא דאמר ר' אלעזר
המוכר קניו לאחר לא
יסי לא חיבתו התורה
דרב הונא אהא דנתן
למלוה את חבריו על
המשכון ואבר ואמר לו
סלע הלויתך ושקל היה
שזה והלה אומר לא כי
ואל סלע הלויתני עליו
וסלע היה שזה פטור
וכי פי' הסלע הוא די'
דינין והשקל הוא שני
דינין חצי סלע (ל) כשאבר

שאל מן האשה. פי' רש"י פרה
מנכס מלוג שהקנין שלה
ופירות לבצל וקשה דמאי קבעי דכי
שאל פרה מן האשה כאלו שאל
הפירות מן הצעל וכשילם הפרה
לצעל כאלו שילם הקנין לאשה ויש
לישבע שילם לבצל כמו שהיתה
שזה לפירומיה ולא שילם הקנין וגרע
משילם לאחר משותפים חלקו דהתם
שילם קנין ודוחק ויש לפרש שאל מן
האשה כשהיתה פנויה שהיו שלה
הקנין והפירות וניסת דהשתא שילם
הפירות לבצל אפילו נתן הכל לאשה
דכיון דניסת יש לה פירות דכין
נכסי מלוג וכן אשה ששאלה כשהיא
פנויה וניסת ושלמה דהשתא שילם
הצעל דהוה הפירות שלו והריצין פי' שאל מן האשה ומתה ושילם
לבצל מהו דאפילו אס מתאל לומר דשילם לבנים קנה כפילה משום
ניחותא דלבוהוין אבל צעל לא חייש לניחותא דאשה וללישנא דמעכשוי
אשה אינה חסה על צעלה וכן אשה ששאלה ומתה ושילם צעל אפי'
אס מפקיד מקני כפילה לבני נפקד משום דרחיס להו משום אבוהוין
אבל לא מקני להו לבצל משום אשתו שמתה:

שמה יוציא הרה הפקדון. פירש רש"י ויפסלנו לעדות ולשבעה
וקשה לר"מ דכל שכן שישבע הלה שהוא ידקדק יותר

לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה וכי עבדינן תקנה לרמאי וכי תימא דחיישינן שמא המשכון יתקלקל אחרי כן ויוציא עליו לנו
אע"פ שנשבע בבתי א"כ פריך צמחון כי משתבע מלוה נמי לנרע ליה וליימי והשתא אי שוה יותר אס כן נשבע לשקר וכל
שכן שזיהר בשבעות ונראה לרבינו תם כפירוש רבינו חננאל דנראה כמו שבעה לבטלה וגנאי הוא לישבע היכא שהדבר מתברר
אחרי כן שהמלוה יוציא את הפקדון אבל כי רמינן לה על המלוה לא ישבע עד שידע שלא יוכל למצאה וא"מ אמאי לא חשיב הא
צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מד: וס ד"ה ואלו) עם הנשבעין ונוהלין דליכא למימר תנא ושייר דאלו קמני כדדייק צפ"ק דקידושין (דף
טו: וס) גבי אלו מעניקין להם ויש לומר דלא חשיב התם אלא אותם שאין יכולין לישבע כגון גזלן וחובל דניכרים הדברים כיון שצנכס
שלם צביתו ונתקוטטו ויאל חבול שהוא חבול וכן בחנוני אינו יכול לישבע בעה"כ שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס
לישבע לפי שהא טורח צפוניו ומהאי טעמא נמי צפוניא הולאות על נכסי אשתו אמרי' צפרק האשה שנפלו לה ב"י (בבבא דף פ. וס ד"ה
ישבע) ישבע כמה הוציא ויטול דאין האשה יודעת כמה הוציא צעלה ולא חשיב לה פי' כל הנשבעים דהוי בכלל שכיר אבל הכא הלה יכול
לישבע דקיס ליה טפי ממלוה אף שלא רצו חכמים גזירה שמא יוציא הלה ב"י: [וע"פ מוס' כמזכיר פ. ד"ה ישבע ועוד שם פו: ד"ה ואלו:]

שמה יוציא הרה הפקדון. פירש רש"י ויפסלנו לעדות ולשבעה
וקשה לר"מ דכל שכן שישבע הלה שהוא ידקדק יותר

לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה וכי עבדינן תקנה לרמאי וכי תימא דחיישינן שמא המשכון יתקלקל אחרי כן ויוציא עליו לנו
אע"פ שנשבע בבתי א"כ פריך צמחון כי משתבע מלוה נמי לנרע ליה וליימי והשתא אי שוה יותר אס כן נשבע לשקר וכל
שכן שזיהר בשבעות ונראה לרבינו תם כפירוש רבינו חננאל דנראה כמו שבעה לבטלה וגנאי הוא לישבע היכא שהדבר מתברר
אחרי כן שהמלוה יוציא את הפקדון אבל כי רמינן לה על המלוה לא ישבע עד שידע שלא יוכל למצאה וא"מ אמאי לא חשיב הא
צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מד: וס ד"ה ואלו) עם הנשבעין ונוהלין דליכא למימר תנא ושייר דאלו קמני כדדייק צפ"ק דקידושין (דף
טו: וס) גבי אלו מעניקין להם ויש לומר דלא חשיב התם אלא אותם שאין יכולין לישבע כגון גזלן וחובל דניכרים הדברים כיון שצנכס
שלם צביתו ונתקוטטו ויאל חבול שהוא חבול וכן בחנוני אינו יכול לישבע בעה"כ שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס
לישבע לפי שהא טורח צפוניו ומהאי טעמא נמי צפוניא הולאות על נכסי אשתו אמרי' צפרק האשה שנפלו לה ב"י (בבבא דף פ. וס ד"ה
ישבע) ישבע כמה הוציא ויטול דאין האשה יודעת כמה הוציא צעלה ולא חשיב לה פי' כל הנשבעים דהוי בכלל שכיר אבל הכא הלה יכול
לישבע דקיס ליה טפי ממלוה אף שלא רצו חכמים גזירה שמא יוציא הלה ב"י: [וע"פ מוס' כמזכיר פ. ד"ה ישבע ועוד שם פו: ד"ה ואלו:]

לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה וכי עבדינן תקנה לרמאי וכי תימא דחיישינן שמא המשכון יתקלקל אחרי כן ויוציא עליו לנו
אע"פ שנשבע בבתי א"כ פריך צמחון כי משתבע מלוה נמי לנרע ליה וליימי והשתא אי שוה יותר אס כן נשבע לשקר וכל
שכן שזיהר בשבעות ונראה לרבינו תם כפירוש רבינו חננאל דנראה כמו שבעה לבטלה וגנאי הוא לישבע היכא שהדבר מתברר
אחרי כן שהמלוה יוציא את הפקדון אבל כי רמינן לה על המלוה לא ישבע עד שידע שלא יוכל למצאה וא"מ אמאי לא חשיב הא
צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מד: וס ד"ה ואלו) עם הנשבעין ונוהלין דליכא למימר תנא ושייר דאלו קמני כדדייק צפ"ק דקידושין (דף
טו: וס) גבי אלו מעניקין להם ויש לומר דלא חשיב התם אלא אותם שאין יכולין לישבע כגון גזלן וחובל דניכרים הדברים כיון שצנכס
שלם צביתו ונתקוטטו ויאל חבול שהוא חבול וכן בחנוני אינו יכול לישבע בעה"כ שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס
לישבע לפי שהא טורח צפוניו ומהאי טעמא נמי צפוניא הולאות על נכסי אשתו אמרי' צפרק האשה שנפלו לה ב"י (בבבא דף פ. וס ד"ה
ישבע) ישבע כמה הוציא ויטול דאין האשה יודעת כמה הוציא צעלה ולא חשיב לה פי' כל הנשבעים דהוי בכלל שכיר אבל הכא הלה יכול
לישבע דקיס ליה טפי ממלוה אף שלא רצו חכמים גזירה שמא יוציא הלה ב"י: [וע"פ מוס' כמזכיר פ. ד"ה ישבע ועוד שם פו: ד"ה ואלו:]

ואמרו בניס אין אנו משלמין. (ל) לא הספיק לשלם עד שמת: שלמו
בניס. והאז לא הספיק לומר הריני משלם עד שמת: דעבד לי
נייה נפשי. פעמים רבות עשה לי קורת רוח: שילם לבנים. מתו
הצעלים ונגנבה ואמר השומר לבנים הריני משלם או שילם מהו:
שלמו בניס לבנים מהו. דליכא שום
לד נייחא נפשא צאלו שהם קיימים
שלא הם ולא אציהם עש קורת רוח
לאלו ולא אציהם שזו אלו קיבל
קורת רוח מבני השומר: או דלמא.
כיון ששניהם הראשונים הוה להו
נייחא נפשא צדדי קנו כפילה אף
בניס מן הצנים: שילם מתאלה.
מתחילתו אמר הריני משלם מתאלה
ולא יומר: מהו. לקנות חצי הכפל:
שאל שפי פרות. אס למינאי לומר לא
קני מתאלה שאל שפי פרות ונגנבו
ואמר הריני משלם אמת ולא אמר
מתה מחמת מלכא: מהו. לקנות
כפל שלה מי אמרינן כיון דפרה
שלמה שילם קנה או דלמא כיון
דמרייהו מד פקדון הוה ואינו משלם
את שתייהם לא אקני ליה כפילה
שהי הוא נפסד על ידו: ושילם לאחר
מהס. חלקו חצי דמיה שעליו מהו
לקנות חלקו המגיעו מי אמרינן כל
הקנין שלו שילם או דלמא צדדי
עד שישלם כל הפרה: ושילם אחר
מהס. חצי דמיו שעליו: מהו. שיקנה
חצי הכפל מי אמרינן הרי שילם כל
המוטל עליו: שאל מן האשה. פרה
של נכסי מלוג שהקנין שלה והפירות
לצעל: ושילם. הפרה לבצל: מהו.
לקנות הכפל מי אמרי' כיון דקנין
לאו דבעל הוא לאו משלומין מעליא
נינהו ולא קני כפילה או דלמא כיון
דאפטורופוס הוא על הנכסים ואוכל
הפירות צעלים הוי עלייהו ומשלומין
הפירות מעליהו. לנורך קרקע
מלוג שלה: משביעין אוסו. אממתי
קאי אע"פ שהוא משלם כדקמני
שילם ולא רצה לישבע משביעין אותו
שבעה שאינה צדדו: שקל חצי
סלע: פטור. הלה מן השבעה
שאין כלא הודאה שנקנת: חייב.
לישבע שקל היה שזה ומשלם לו
דינר שהודה לו: ושסס היה שזה.
והלה תוצע את המלוה את יתר
דמיו. וקא סבר האי תנא המלוה על
המשכון שומר שכר הוא: פטור.
מן השבעה שאין כלא הודאה
שחייב לו כלום: ויוציא הלה ב"י.
ויפסלנו: אהייא. קאי מי נשבע
דקמני צה: אילומא אסיפא. לחיוב דסיפא: סיפוק ליה ב"י.
ולמה ליה למתלי טעמא צשמא יוציא הפקדון ויפסלנו לעדות
ולשבעה: מאי ארישא. הא רישא פטור קמני: אסיפא
דרישא. לחיוב דקמני צרישא קאי: לשבע מלוג. שלא היתה
שזה אלא שקל ויטול שקל דכיון דליכא שבעה על הלה מן
המורה אי אמתה יכול לפוטרו בולא כלום ומשום תיקון עולם
שלא יפסל ישראל שקלוה לשבעה מיניה ושדויה אמלוה על
אמת

וחזר ואמר איני משלם מאי מי אמרינן מהדר קהדר ביה.
מנא מוכיח ר"מ דלא אמר לחזרו השבע וטול קודם
שנשבע יכול לחזור בו ולומר אשבע ולא אשלם וצפרק יש נוהלין
(ב"ב דף קנח. וס) דלומר עבדי גנבת
לנוך השבע וטול ושבע אינו יכול
לחזור בו לא גרס נשבע בלא ווא"ו
דמשמע שבע"כ ישבע וזריש שבעות
הדיינים (שבעות דף לו. וס ד"ה אס)
דלומר אס אמר איני נשבע פוטרין
אותו מיד לא כפרש"י שפוטרין אותו
לפי שאינו יכול לחזור בו אלא יש
לומר מסלקין אותו מ"ד כדי שיתבטל
לחזור ולומר אשבע מיהו שוב פירש
הדיינים (שבעות דף לו. וס ד"ה אס)
נשבע בלא ווא"ו וישבע בע"כ והא
דלמרינן צפרק זה צורר (פסהדין דף
כד. וס: ד"ה שלח) גבי נאמן עלי אבא
ואביך מחלוקת אחר גמר דין אבל
קודם גמר דין דברי הכל יכול לחזור
והא חפילו קודם שנשבע אינו
יכול לחזור בו דכיון שקבל עליו לשלם
אס ישבע זה שכנגדו הוי כמו לאחר
גמר דין והבא דקאמר מהדר קהדר
ציה לא שיוכל לחזור אלא רוצה
הוא לחזור אף על פי שאינו יכול
שמשלם אמר רב הונא
ל"ד דלומר צפרק גבי ההוא
נוהלין (ב"ב דף קנח.) מדלמשיק קנהו
וכשזכו לבסוף מהדר קהדר ציה
פירוש רוצה לחזור ואינו יכול:

רבינו הונא

שלמו בני שואל למשאל
או (ל) לבני המשאל
או שלם מחצה ולא
הספיק להשלים הנשאר
עד ששמצא הנגב או שאל
מאשה ושילם לבעלה
או שאלה האשה ושילם
בעלה או שאל משני
שותפין ושילם לאחר מהן
או שאלו שני שותפין
ושילם אחד מהן אלו
כדון בתיקו. וקיימא
לן כמון המוטל בספק
חולקין. אמר רב הונא
ומשביעין. פי' אע"פ
שמשלם אמר רב הונא
משביעין אותו שבעה
שניה ברשותו חיישינן
שמה עיניו נתן בה
והולמד אר"י ישראל סביע
דגרמינן לא סוף דבר
שילם אלא כיון דאמר
הריני משלם חוששין (ל)
וכי שלא שלח בה די.
אמר הריני נשבע וראה
שמגדלנין עליו שבעות
אחזקו חזר ואמר הריני
משלם חוששין. אמר ר'
ויסי לא חיבתו התורה
להחזיר עליו אלא להקל
עליו ואם רצה לשלם
יניח וזוהי אר"י ורצה
לשלם ישבע. הוי (ל)
עדים שנכנסה באונס היה
היא דאמר ר' אלעזר
המוכר קניו לאחר לא
יסי לא חיבתו התורה
דרב הונא אהא דנתן
למלוה את חבריו על
המשכון ואבר ואמר לו
סלע הלויתך ושקל היה
שזה והלה אומר לא כי
ואל סלע הלויתני עליו
וסלע היה שזה פטור
וכי פי' הסלע הוא די'
דינין והשקל הוא שני
דינין חצי סלע (ל) כשאבר

שאל מן האשה. פי' רש"י פרה
מנכס מלוג שהקנין שלה
ופירות לבצל וקשה דמאי קבעי דכי
שאל פרה מן האשה כאלו שאל
הפירות מן הצעל וכשילם הפרה
לצעל כאלו שילם הקנין לאשה ויש
לישבע שילם לבצל כמו שהיתה
שזה לפירומיה ולא שילם הקנין וגרע
משילם לאחר משותפים חלקו דהתם
שילם קנין ודוחק ויש לפרש שאל מן
האשה כשהיתה פנויה שהיו שלה
הקנין והפירות וניסת דהשתא שילם
הפירות לבצל אפילו נתן הכל לאשה
דכיון דניסת יש לה פירות דכין
נכסי מלוג וכן אשה ששאלה כשהיא
פנויה וניסת ושלמה דהשתא שילם
הצעל דהוה הפירות שלו והריצין פי' שאל מן האשה ומתה ושילם
לבצל מהו דאפילו אס מתאל לומר דשילם לבנים קנה כפילה משום
ניחותא דלבוהוין אבל צעל לא חייש לניחותא דאשה וללישנא דמעכשוי
אשה אינה חסה על צעלה וכן אשה ששאלה ומתה ושילם צעל אפי'
אס מפקיד מקני כפילה לבני נפקד משום דרחיס להו משום אבוהוין
אבל לא מקני להו לבצל משום אשתו שמתה:

שמה יוציא הרה הפקדון. פירש רש"י ויפסלנו לעדות ולשבעה
וקשה לר"מ דכל שכן שישבע הלה שהוא ידקדק יותר

לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה וכי עבדינן תקנה לרמאי וכי תימא דחיישינן שמא המשכון יתקלקל אחרי כן ויוציא עליו לנו
אע"פ שנשבע בבתי א"כ פריך צמחון כי משתבע מלוה נמי לנרע ליה וליימי והשתא אי שוה יותר אס כן נשבע לשקר וכל
שכן שזיהר בשבעות ונראה לרבינו תם כפירוש רבינו חננאל דנראה כמו שבעה לבטלה וגנאי הוא לישבע היכא שהדבר מתברר
אחרי כן שהמלוה יוציא את הפקדון אבל כי רמינן לה על המלוה לא ישבע עד שידע שלא יוכל למצאה וא"מ אמאי לא חשיב הא
צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מד: וס ד"ה ואלו) עם הנשבעין ונוהלין דליכא למימר תנא ושייר דאלו קמני כדדייק צפ"ק דקידושין (דף
טו: וס) גבי אלו מעניקין להם ויש לומר דלא חשיב התם אלא אותם שאין יכולין לישבע כגון גזלן וחובל דניכרים הדברים כיון שצנכס
שלם צביתו ונתקוטטו ויאל חבול שהוא חבול וכן בחנוני אינו יכול לישבע בעה"כ שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס
לישבע לפי שהא טורח צפוניו ומהאי טעמא נמי צפוניא הולאות על נכסי אשתו אמרי' צפרק האשה שנפלו לה ב"י (בבבא דף פ. וס ד"ה
ישבע) ישבע כמה הוציא ויטול דאין האשה יודעת כמה הוציא צעלה ולא חשיב לה פי' כל הנשבעים דהוי בכלל שכיר אבל הכא הלה יכול
לישבע דקיס ליה טפי ממלוה אף שלא רצו חכמים גזירה שמא יוציא הלה ב"י: [וע"פ מוס' כמזכיר פ. ד"ה ישבע ועוד שם פו: ד"ה ואלו:]

שמה יוציא הרה הפקדון. פירש רש"י ויפסלנו לעדות ולשבעה
וקשה לר"מ דכל שכן שישבע הלה שהוא ידקדק יותר

לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה וכי עבדינן תקנה לרמאי וכי תימא דחיישינן שמא המשכון יתקלקל אחרי כן ויוציא עליו לנו
אע"פ שנשבע בבתי א"כ פריך צמחון כי משתבע מלוה נמי לנרע ליה וליימי והשתא אי שוה יותר אס כן נשבע לשקר וכל
שכן שזיהר בשבעות ונראה לרבינו תם כפירוש רבינו חננאל דנראה כמו שבעה לבטלה וגנאי הוא לישבע היכא שהדבר מתברר
אחרי כן שהמלוה יוציא את הפקדון אבל כי רמינן לה על המלוה לא ישבע עד שידע שלא יוכל למצאה וא"מ אמאי לא חשיב הא
צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מד: וס ד"ה ואלו) עם הנשבעין ונוהלין דליכא למימר תנא ושייר דאלו קמני כדדייק צפ"ק דקידושין (דף
טו: וס) גבי אלו מעניקין להם ויש לומר דלא חשיב התם אלא אותם שאין יכולין לישבע כגון גזלן וחובל דניכרים הדברים כיון שצנכס
שלם צביתו ונתקוטטו ויאל חבול שהוא חבול וכן בחנוני אינו יכול לישבע בעה"כ שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס
לישבע לפי שהא טורח צפוניו ומהאי טעמא נמי צפוניא הולאות על נכסי אשתו אמרי' צפרק האשה שנפלו לה ב"י (בבבא דף פ. וס ד"ה
ישבע) ישבע כמה הוציא ויטול דאין האשה יודעת כמה הוציא צעלה ולא חשיב לה פי' כל הנשבעים דהוי בכלל שכיר אבל הכא הלה יכול
לישבע דקיס ליה טפי ממלוה אף שלא רצו חכמים גזירה שמא יוציא הלה ב"י: [וע"פ מוס' כמזכיר פ. ד"ה ישבע ועוד שם פו: ד"ה ואלו:]

לישבע באמת כדי שלא יפסלנו המלוה וכי עבדינן תקנה לרמאי וכי תימא דחיישינן שמא המשכון יתקלקל אחרי כן ויוציא עליו לנו
אע"פ שנשבע בבתי א"כ פריך צמחון כי משתבע מלוה נמי לנרע ליה וליימי והשתא אי שוה יותר אס כן נשבע לשקר וכל
שכן שזיהר בשבעות ונראה לרבינו תם כפירוש רבינו חננאל דנראה כמו שבעה לבטלה וגנאי הוא לישבע היכא שהדבר מתברר
אחרי כן שהמלוה יוציא את הפקדון אבל כי רמינן לה על המלוה לא ישבע עד שידע שלא יוכל למצאה וא"מ אמאי לא חשיב הא
צפרק כל הנשבעין (שבעות דף מד: וס ד"ה ואלו) עם הנשבעין ונוהלין דליכא למימר תנא ושייר דאלו קמני כדדייק צפ"ק דקידושין (דף
טו: וס) גבי אלו מעניקין להם ויש לומר דלא חשיב התם אלא אותם שאין יכולין לישבע כגון גזלן וחובל דניכרים הדברים כיון שצנכס
שלם צביתו ונתקוטטו ויאל חבול שהוא חבול וכן בחנוני אינו יכול לישבע בעה"כ שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס שצנכס וכן שצנכס
לישבע לפי שהא טורח צפוניו ומהאי טעמא נמי צפוניא הולאות על נכסי אשתו אמרי' צפרק האשה שנפלו לה ב"י (בבבא דף פ. וס ד"ה
ישבע) ישבע כמה הוציא ויטול דאין האשה יודעת כמה הוציא צעלה ולא חשיב לה פי' כל הנשבעים דהוי בכלל שכיר אבל הכא הלה יכול
לישבע דקיס ליה טפי ממלוה אף שלא רצו חכמים גזירה שמא יוציא הלה ב"י: [וע"פ מוס' כמזכיר פ. ד"ה ישבע ועוד שם פו: ד"ה ואלו:]

מסורת הש"ס

(א) גי' רש"י כפילה אבונא,
(ב) לעיל ה' (א.ה.) שבעות מנ,
(ג) [ע"פ],
(ד) [וע"פ מוס' צנכס קמא
עב. ד"ה סיפא כ"ו.], (ה) י"ל
מכל מקום. רש"י,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמרו
וכי משלמים והאב לא
הספיק:

מורפך רש"י

משביעין אותו. שומר
שכר שטען נגנבה וחיב
עלמו משלומין (שבועות
מג.). חיישינן שמא עיניו
נתן בה. וזוהי לקוטה
בדמים (סו.). מי נשבע.
ממה היתה שוה, מי
שהפקדון אצלו. המלוה
(שבועות מג.). ויוציא
הלה את הפקדון. ושמא
לא דקדק וז' בשומא ויפסלנו
לעדות ולשבעה (סו.).

רבינו הונא

המשכון וטעון המלוה כי
הלויתך עליו ד' דינרין
והיה שוה שני דיני הריני
מחשב על ב' דינרין
דמי המשכון שחבר מפני
שאמרו חכמים כשומר
שכר אינו משלם הנגיבה
והאבירה עכשיו חייב
אתה לתת לי ב' דינר
תשלום הסלע והלה אמר
לא כי אלא ד' דינרין
הלויתני ד' היה שוה
המשכון ולא נשאר לך
כלום פטור הלה משבעה
דאורייתא שהרי לא הודה
לו במקצת מן החביבה
אבל אם [נתן] הלה סלע
הלויתני ג' דינרין היה
שוה המשכון ונשאר לך
על דינר והמלוה אמר
לא היה שוה המשכון
אלא ב' דינר ונשאר לי
עליך ב' דינר כיון שהודה
ברבינו חייב לשלם (על)
הריני וישבע על הדינר
האחר שבעה דאורייתא
ותנן בהדא מתני' מי נשבע
מי שהפקדון אצלו שמא
ישבע או ויוציא הלה
את הפקדון ואינו שוה ג'
דינר כמזכיר ומצא
הלה חסוד על השבעה.

